

Wyrok z dnia 24 listopada 1998 r.

I PKN 343/98

Obowiązujące w zakładzie pracy porozumienie w sprawie wprowadzenia zakładowego systemu wynagrodzenia, określające warunki, od których zależy nabycie uprawnień do nagrody jubileuszowej może w zakresie w nim nie uregulowanym odesłać, zgodnie z art. 9 § 2 KP, do powszechnie obowiązujących przepisów. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy zarządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1989 r. w sprawie ustalania okresów pracy i innych okresów uprawniających do nagrody jubileuszowej oraz zasad jej obliczania i wypłacania (M.P. Nr 44, poz. 358), w tym przepisy wyłączające możliwość zaliczenia okresu zatrudnienia u innego pracodawcy.

Przewodniczący: SSN Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN: Adam Józefowicz (sprawozdawca), Walerian Sanetra.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 24 listopada 1998 r. sprawy z powództwa Stanisława C. przeciwko Miejskiemu Przedsiębiorstwu Gospodarki Komunalnej Spółce z o.o. w K. o odszkodowanie i nagrodę jubileuszową, na skutek kasacji powoda od wyroku Sądu Wojewódzkiego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach z dnia 27 stycznia 1998 r. [...]

o d d a l i ł kasację i zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej tytułem zwrotu części kosztów postępowania kasacyjnego kwotę pięćset (500) złotych.

U z a s a d n i e

Powód Stanisław C. wystąpił z powództwem przeciwko Miejskiemu Przedsiębiorstwu Gospodarki Komunalnej, Spółce z o.o. w K. o roszczenia ze stosunku pracy. Po ich skonkretyzowaniu w toku procesu powód żądał zasądzenia: nagrody jubileuszowej za 40 lat pracy, odszkodowania za odwołanie go ze stanowiska i wypowiedzenie umowy o pracę, nagrody z zysku za 1996 r. oraz wydania opinii za sześćcio-

letni okres pracy i sprostowania świadectwa pracy przez zamieszczenie informacji o ukończonych szkoleniach.

Pozwane Przedsiębiorstwo wniosło o oddalenie powództwa.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Katowicach wyrokiem z dnia 10 września 1997 r. [...] oddalił powództwo. W uzasadnieniu wyroku Sąd stwierdził, że z dniem 1 grudnia 1989 r. powód został zatrudniony na stanowisku zastępcy dyrektora do spraw technicznych, a od 9 stycznia 1990 r. powołano go na dyrektora pozwanego Przedsiębiorstwa. Sąd ustalił, że z mocy uchwały [...] Zarządu Miasta K. z dnia 18 grudnia 1992 r. w sprawie przekształcenia pozwanego M.P.G.K. w spółkę, powód wszedł w skład zarządu spółki. W dniu 1 stycznia 1993 r. przewodniczący Rady Nadzorczej zawarł z powodem umowę o pracę na czas nieokreślony na stanowisko prezesa zarządu pozwanej Spółki. Zgodnie z § 18 aktu przekształcenia przedsiębiorstwa komunikacyjnego w spółkę z o.o. do składania oświadczeń woli i ich podpisywania w imieniu Spółki wymagane było współdziałanie prezesa z dwoma członkami zarządu lub jednego członka z prokurentem. Według § 6 regulaminu pozwanej Spółki do spraw wymagających uchwał zarządu należy rozporządzenie prawem powodującym zobowiązanie o wartości powyżej 1 miliarda starych złotych i ustalanie zasad i systemów płacowych. Powód podjął jednoosobowo w imieniu pozwanej Spółki bez uchwały zarządu decyzje dotyczące: zakupu środków trwałych o wartości przekraczającej 1 miliard starych złotych w firmie „R.” w G. i zawarcia umowy na wykonanie robót o wartości 8 miliardów starych złotych oraz utworzenie lokaty bankowej na 5 miliardów starych złotych, a także podwyższenia wynagrodzeń pracowniczych. Uchwałą Rady Nadzorczej [...] z 27 listopada 1995 r. odwołano powoda ze stanowiska prezesa Zarządu na skutek naruszenia obowiązków wynikających z zadań i zakresu działalności zarządu Spółki, w szczególności składania oświadczeń woli i ich podpisywania, a nadto postanowiono wypowiedzieć powodowi umowę o pracę z zachowaniem 3 miesięcznego okresu wypowiedzenia bez obowiązku świadczenia pracy. Zobowiązano także powoda do renegowacji zawartych jednoosobowo umów lub zawartych z naruszeniem regulaminu zarządu pozwanej Spółki. W dniu 19 kwietnia 1996 r. doręczono powodowi wypowiedzenie umowy o pracę, rozpoczynające się od 30 kwietnia 1996 r. ze skutkiem na dzień 31 lipca 1996 r. Powód złożył do akt osobowych pozwanej opinię wydaną 11 lipca 1975 r. przez Komendę Wojewódzką MO w K., w której stwierdzono, że w okresie od 15 grudnia 1959 r. do 20 maja 1975 r. był zatrudniony w organach MO oraz że został zwolniony ze służby na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 2

ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o służbie funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej (jednolity tekst: Dz.U. z 1973 r. Nr 23, poz. 136). Postanowienie art. 16 ust. 4 porozumienia z 30 marca 1991 r. w sprawie wprowadzenia zakładowego systemu wynagrodzenia w pozwanym przedsiębiorstwie komunalnym przewiduje, że przy ustalaniu okresów zatrudnienia, od których zależy nabycie uprawnień do nagrody jubileuszowej, stosuje się powszechnie obowiązujące w tym zakresie przepisy zarządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1989 r. w sprawie ustalania okresów uprawniających do nagrody jubileuszowej oraz zasad jej obliczania i wypłacania (M.P. Nr 44, poz. 358).

Zgodnie z § 2 ust. 3 obowiązującego w pozwanej Spółce od 1 stycznia 1994 r. regulaminu nagród z zysku dla pracowników M.P.G.K., Spółka z o.o., pracownik ma prawo do nagrody z zysku pomimo nieprzepracowania w pozwanej Spółce pełnego okresu obrachunkowego, jeżeli rozwiązał umowę w okresie obrachunkowym: na zasadzie porozumienia stron, w wyniku przejścia na emeryturę lub rentę, rozwiązania stosunku pracy po wyczerpaniu okresu wypłaty zasiłku chorobowego, lub rozwiązania umowy o pracę z uwagi na likwidację stanowiska pracy.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy uznał, że powództwo nie może być uwzględnione. Z opinii Komendy Wojewódzkiej M.O. w K. wynika, że powód został zwolniony ze służby na podstawie art. 65 ust. 1 pkt 2 ustawy o służbie funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej, co zgodnie z treścią ustawy oznacza wymierzenie kary dyscyplinarnej wydalenia ze służby. W myśl § 4 ust. 2 powołanego wyżej zarządzenia w sprawie ustalenia okresów uprawniających do nagrody jubileuszowej wlicza się przypadające po wyzwoleniu okresy służby M.O., chyba że funkcjonariusz został ukarany karą dyscyplinarną wydalenia ze służby. Uniemożliwia to zaliczenie okresu pracy powoda w M.O. do okresów uprawniających do nabycia nagrody jubileuszowej. Zdaniem Sądu obowiązek udowodnienia okresów zatrudnienia, wliczanego do okresu pracy uprawniającego do nagrody jubileuszowej obciąża pracownika z mocy art. 6 KC w związku z art. 300 KP.

Ponadto Sąd Rejonowy-Sąd Pracy stwierdził, że powództwo w części dotyczącej żądania zasądzenia odszkodowania w związku z wypowiedzeniem umowy o pracę nie może być uwzględnione z uwagi na przekroczenie przez powoda ustawowego terminu do jego wniesienia, określonego w art. 264 § 2 KP oraz braku podstaw do przywrócenia tego terminu. Jest okolicznością bezsporną, że powód przekroczył ten termin do dokonania czynności procesowej. Pouczony o prawie złożenia odwo-

łania do sądu i terminie wniesienia odwołania, powód wniósł odwołanie do sądu ponad pół roku później. Jedynym usprawiedliwieniem tego zachowania jest według powoda jego stan zdrowia, wykluczający stresujące działania. Jednakże Sąd stwierdził, że powód nie był hospitalizowany w 1996 r. i w tym samym okresie, w którym stan zdrowia miał wykluczać możliwość jego działania wniósł pozew, a przedtem prowadził z pozwanym rozmowy na temat zatrudnienia go na innym stanowisku. Nie można zatem uznać za mniej stresujące te działania niż skierowanie pisma do Sądu. Wypowiedzenie powodowi umowy o pracę zostało dokonane w pierwszym dniu zdolności do pracy w sytuacji, gdy nie udzielono mu jeszcze urlopu wypoczynkowego, co wyklucza zarzut naruszenia przez pozwanego art. 41 KP. Faktyczne podstawy tego wypowiedzenia nie były kwestionowane przez strony. Dokumentacja Spółki potwierdza działania powoda naruszające regulamin i obowiązek kolektywnego podejmowania decyzji przez Zarząd w formie uchwał.

Zdaniem Sądu Rejonowego powództwo nie może być uwzględnione także w części dotyczącej nagrody z zysku za 1997 r. Zgodnie z § 2 ust. 3 obowiązującego w pozwanej od 1 stycznia 1994 r. regulaminu nagród z zysku dla pracowników MP GK Spółki z o.o., pracownik ma prawo do nagrody z zysku pomimo nie przepracowania pełnego okresu obrachunkowego w pozwanej tylko w przypadku rozwiązania z nim umowy o pracę w trybie określonym w tym regulaminie, który nie wymienia tego sposobu, w jaki rozwiązano z powodem umowy o pracę.

W dacie wniesienia pozwu z żądaniem wydania opinii o pracy, znowelizowany Kodeks pracy nie zalicza już do obowiązków pracodawcy wydanie opinii o pracy. Świadcstwo pracy zostało wydane powodowi w związku z rozwiązaniem umowy o pracę wraz z pouczeniem o prawie do złożenia wniosku o jego sprostowanie. Powód nie zawarł takiego żądania nawet w pozwie, lecz zgłosił je dopiero w toku procesu. Nastąpiło zatem przekroczenie ustawowego terminu do złożenia wniosku o sprostowanie świadctwa pracy. Powód nie zgłosił wniosku o przywrócenie terminu, co wyklucza stosowanie art. 168 § 1 KPC.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 27 stycznia 1998 r. [...] odrzucił apelację powoda w części dotyczącej nagrody jubileuszowej za 20 lat pracy i oddalił apelację w pozostałej części. Sąd Wojewódzki stwierdził, że powód wskazał w apelacji, że wniósł o zasądzenie nagrody jubileuszowej za 35 lat pracy, a Sąd pierwszej instancji rozpoznał sprawę co do zasądzenia roszczenia o nagrodę jubileuszową za 40 lat pracy. Z tego względu Sąd

uznał, że apelacja została wniesiona w tej części od nieistniejącego rozstrzygnięcia i dlatego na zasadzie art. 373 KPC podlega odrzuceniu.

Sąd Wojewódzki uznał, że prawidłowe jest rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji oddalające powództwo o zasądzenie odszkodowania w związku z wypowiedzeniem umowy o pracę. Powód nie zachował terminu określonego w art. 264 § 1 KP. Analiza przesłanek przywrócenia terminu wykazała, że nie zostały one spełnione przy stosowaniu obiektywnego miernika staranności. Sąd Wojewódzki stwierdził, że Sąd Rejonowy oddalając powództwo postąpił zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 1986 r., III ZP 8/86 (OSNCP 1986 z. 12, poz. 194), skoro pozew został wniesiony po upływie terminu, określonego w art. 264 KP, którego nie przywrócono. Sąd drugiej instancji uznał także, że prawidłowe jest rozstrzygnięcie oddalające roszczenie o wypłatę nagrody z zysku za 1996 r., gdyż zgodnie z § 2 ust. 3 regulaminu podziału nagród nie nabył prawa do tego świadczenia. W związku ze skreśleniem art. 98 § 1 KP ustawą z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 24, poz. 110 ze zm.), Sąd Wojewódzki stwierdził, że roszczenie powoda o wydanie opinii w dacie wniesienia pozwu jest pozbawione podstawy prawnej i zasadnie oddalone. Ponadto powód nie dochował terminu z art. 97¹ § 2 KP do złożenia wniosku o sprostowanie świadectwa pracy, pomimo pouczenia i nie udowodnił braku winy w niedokonaniu czynności z art. 265 § 1 KP.

Powód Stanisław C. wniósł kasację od powyższego wyroku Sądu drugiej instancji w części dotyczącej nagrody jubileuszowej i odszkodowania za odwołanie ze stanowiska i wypowiedzenie umowy o pracę w związku z art. 41 KP i art. 47¹ KP z jednoczesnym złożeniem wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania. Powód zarzucił naruszenie art. 217 § 2, art. 224 § 1, art. 233 § 1, art. 299, art. 328 § 2 i art. 385 KPC przez niedopuszczenie dowodów na wyjaśnienie faktów mających rozstrzygający wpływ na wynik sprawy oraz zarzucił błędy merytoryczne w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Powołując się na przepis art. 393¹ pkt 2 KPC skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonej części wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu Rejonowego oraz przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania z uwzględnieniem kosztów procesu na rzecz powoda.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedmiot zaskarżenia objęty kasacją dotyczy dwu kwestii, a mianowicie odrzucenia apelacji w części odnoszącej się do nagrody jubileuszowej za 20 lat pracy oraz oddalenia apelacji o odszkodowanie za odwołanie ze stanowiska i wypowiedzenie umowy o pracę.

Sąd Wojewódzki odrzucił apelację w części dotyczącej nagrody jubileuszowej na zasadzie art. 373 KPC. Jednakże skarżący nie zarzucił w kasacji naruszenia powyższego przepisu przez Sąd drugiej instancji, ani nie wskazał konkretnie jaki przepis prawa materialnego został naruszony w tej części zaskarżonego wyroku. Z uzasadnienia kasacji nie wynika, aby była ona oparta w odniesieniu do tej części zaskarżonego wyroku na podstawach wymienionych w art. 393 pkt 1 i 2 KPC. Powód tylko twierdził, że Sąd Wojewódzki dopuścił się w tej części błędu merytorycznego, gdyż odrzucił apelację o nagrodę jubileuszową za 20 lat pracy, a w motywach swego orzeczenia podał 40 lat, podczas gdy powód nie podał za jaki okres dochodzi tej nagrody. Tak jednak nie jest, gdyż na rozprawie w dniu 5 września 1997 r. po skonkretyzowaniu roszczeń, powód wniósł o zasądzenie nagrody jubileuszowej za 40 lat pracy. W piśmie precyzującym wartość podmiotu zaskarżenia apelacją, powód określił, że domaga się zasądzenia nagrody jubileuszowej za 20 lat pracy. Zawarta w uzasadnieniu Sądu drugiej instancji omyłka, że powód dochodził w apelacji nagrody jubileuszowej za 35 lat pracy, nie ma istotnego znaczenia w sprawie ani wpływu na ocenę zasadności odrzucenia apelacji w części określonej przez powoda. Z akt osobowych powoda i zeznań św. Heleny U. [...] wynika, że powód pobrał nagrodę jubileuszową za 35 lat pracy. Sąd Rejonowy zasadnie oddalił żądanie powoda zasądzenia nagrody jubileuszowej za 40 lat pracy. Obowiązujące w pozwanym zakładzie pracy porozumienie zbiorowe w sprawie wprowadzenia zakładowego systemu wynagradzania, określające warunki, od których zależy nabycie uprawnień do nagrody jubileuszowej może w zakresie w nim nieuregulowanym odesłać zgodnie z art. 9 § 2 KP do powszechnie obowiązujących przepisów. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy zarządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1989 r. w sprawie ustalania okresów uprawniających do nagrody jubileuszowej oraz zasad jej obliczania i wypłacania, w tym § 4 ust. 2 wymienionego zarządzenia, wyłączający możliwość zaliczenia okresu zatrudnienia, zakończonego w innym zakładzie pracy wydaleniem ze służby. Apelacja powoda w części odnoszącej się do nagrody jubileuszowej za 20 lat w istocie dotyczyła nieistniejącego rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji. Z tego względu apelacja podlegała odrzuceniu, skoro dotyczyła roszczenia

za inny okres, nieobjęty przedmiotem rozstrzygnięcia przez Sąd Rejonowy. W tej sytuacji Sąd Najwyższy nie dopatrył się, aby Sąd drugiej instancji uchybił przepisowi art. 373 KPC. Skarżący także nie zarzucił w kasacji, że Sąd drugiej instancji dopuścił się naruszenia tego przepisu, co przesądza o bezzasadności tej części kasacji.

Jeśli chodzi o zarzuty kasacji odnoszące się do odszkodowania za odwołanie ze stanowiska i wypowiedzenie umowy o pracę, to są one także bezzasadne. Sąd Wojewódzki oparł swoje rozstrzygnięcie zgodnie z art. 382 KPC na ustaleniach Sądu pierwszej instancji, który wyczerpująco zebrał materiał dowodowy w sprawie i wykonał z niego trafne wnioski oraz dokonał prawidłowych ustaleń stanu faktycznego i należycie wyjaśnił sprawę do stanowczego rozstrzygnięcia. Na tej podstawie Sąd Wojewódzki zasadnie przyjął, że powód nie zachował bez swej winy terminu, określonego w art. 264 § 1 KP. Obiektywnie oceniając ustalone okoliczności sprawy - zdaniem Sądu Najwyższego - brak jest przesłanek do przywrócenia powodowi terminu do wniesienia (po upływie ponadpółrocznego nieusprawiedliwionego opóźnienia) odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę. Ponadto Sąd ustalił, że wypowiedzenie umowy o pracę powodowi zostało dokonane w pierwszym dniu zdolności do pracy, gdy jeszcze nie udzielono mu urlopu wypoczynkowego. Kontrola kasacyjna przeprowadzona w związku z zarzutami kasacji naruszenia przepisów postępowania wykazała, że ustalenia znajdują oparcie w zebranych materiałach dowodowych w sposób wolny od uchybień procesowych. Sąd drugiej instancji - wbrew twierdzeniom kasacji - nie uchybił przepisom art. 217 § 2, art. 224 § 1 i art. 233 § 1 KPC, gdyż mógł pominąć dodatkowo zgłoszone dowody przez powoda dopiero w apelacji, skoro powód nie wykazał, jak tego wymaga przepis art. 381 KPC, że nie mógł ich powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji i że potrzeba powołania się na nie wynikła później. Nie można także zarzucić Sądowi drugiej instancji naruszenia art. 299 KPC na skutek nie przeprowadzenia dodatkowego dowodu z przesłuchania powoda. Dowód ten ma charakter fakultatywny i może być uzupełniająco przeprowadzony, jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku nie zostały wyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Obszernie zebrany w sprawie materiał dowodowy nie wymagał - zdaniem Sądu Najwyższego - przeprowadzenia tego dowodu. Uzasadnienie Sądu drugiej instancji zawiera zgodnie z art. 328 § 2 KPC wystarczające wyjaśnienie podstawy prawnej zaskarżonego wyroku z przytoczeniem stanowiących podstawę wyroku przepisów prawa i właściwą ich wykładnię. W związku z powyższym należy stwierdzić, że zarzut kasacji naruszenia przepisów

postępowania przez Sąd drugiej instancji okazał się nieuzasadniony. W świetle wyżej przytoczonych ustaleń zarzut naruszenia art. 41 w związku z art. 47¹ KP nie znajduje żadnego oparcia.

Mając to wszystko na uwadze Sąd Najwyższy uznał, że kasacja nie ma usprawiedliwionych podstaw i dlatego na zasadzie art. 393¹² i art. 102 KPC orzekł, jak w sentencji.

=====